

Lainsäädännön arviointineuvosto

Lausunto Dnro: VNK/1835/32/2018

29.10.2018

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elintarvikelaiksi sekä eräiden lakien muuttamiseksi

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen kuvaus lain nykytilasta, tavoitteesta ja keskeisistä esityksistä on riittävä. Lain kohderyhmät on esitelty asianmukaisesti, ja luonnoksessa on tuotu esiin myös ne toimijat, joita esimerkiksi ilmoitusvelvollisuus ja valvontamaksut eivät koske. On myönteistä, että luonnoksessa on paljon numeerisia taustatietoja ja vaikutusarvioita, jotka auttavat ymmärtämään asian nykytilan ja muutoksen mittakaavan. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen ehdotusten vaikutuksista yrityksille. Luonnoksessa on tuotu esimerkillisesti esiin elintarviketurvallisuuteen ja terveydensuojeluun nykyisin käytetyt viranomaisresurssit henkilötöyvuosina. Luonnoksessa on kuvattu asianmukaisesti lausuntokierroksen havainnot ja niiden perusteella tehdyt muutokset.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet ovat:

- i) Esitysluonnoksessa ei ole käsitelty vaihtoehtoja tavoitteen saavuttamiseksi eli sääntelyn keventämiseksi ja elintarviketurvallisuuden ylläpitämiseksi. Esitysluonnoksessa tulisi käsitellä erilaisia vaihtoehtoja ja tuoda esiin, millä perusteella keinovalikoima on valittu.
- ii) Esitysluonnoksen perusteella on vaikea arvioida, missä määrin esitetyt keinot keventävät yritysten sääntelytaakkaa kokonaisuudessaan.
- iii) Vaikutusarvioiden perusteella saa kohtalaisen hyvän yleiskäsityksen vaikutuksista, mutta vaikutusarvioita voisi monin paikoin täydentää. Esimerkiksi valvontamaksujen suhdetta ja merkittävyyttä muihin tarkastus-, ilmoitus-, käsittelymaksuihin ja velvoitteisiin voisi vielä tarkentaa paremman kokonaiskuvan saamiseksi.
- iv) Esitysluonnoksen perusteella uusien valvontamaksujen kokonaismäärä noin kolminkertaistuisi nykyiseen verrattuna. Esitysluonnoksessa tulisi käsitellä valvontamaksun kohdentumista eri kokoluokan yrityksille ja etenkin pienille yrityksille.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1 Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki, joka korvaisi voimassa olevan elintarvikelain. Esityksessä on kyse kokonaisuudistuksesta, jolla uudistetaan myös lain nojalla annettavat keskeiset alemman asteiset säädökset.

Lailla säädettäisiin elintarvikkeita koskevista yleisistä vaatimuksista sekä niiden valvonnan järjestämisestä. Lakia sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin elintarvikkeisiin, elintarviketuotantoon käytäviin eläimiin ja elintarviketähtäimateriaaleihin, elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaan, elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden ja elintarviketähtäimateriaalien tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Voimassa olevaan elintarvikkeita ja niiden valvontaa koskevaan sääntelyyn ei tulisi merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Esityksen tavoitteena on keventää lainsäädännöstä toimijoille ja valvontaviranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa kuitenkin vaarantamatta elintarviketurvallisuutta. Esityksellä pyritään myös parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä lukuisista muutoksista aiheutunutta hajanaisuutta. Samalla lakia päivitetään vastaamaan EU-lainsäädännön nykytilaa.

Lain valvontaviranomaisten tehtävät vastaisivat pääosin voimassa olevan lainsäädännön mukaisia tehtäviä. Kuntien ja aluehallintoviranomaisten tehtävät siirtyisivät kuitenkin maakuntien tehtäväksi, siten kuin maakuntauudistuksen yhteydessä on säädetty. Maa- ja metsätalousministeriö suunnittelisi ja ohjaisi elintarvikemääräysten täytäntöönpanoa. Ruokavirasto suunnittelisi ohjaisi, kehittäisi ja suorittaisi valtakunnallisesti elintarvikevalvontaa. Uutena tehtävänä Ruokavirastolle esitetään vientiin liittyviä tehtäviä. Maakunnat huolehtisivat elintarvikevalvonnasta toimialueellaan. Valtion lupa- ja valvontavirasto suunnittelisi, ohjaisi ja suorittaisi alkoholilain piirissä olevaa valvontaa ja ohjaisi maakuntia alkoholimyymälöiden valvonnassa. Valvontaa esitetään muutettavaksi vastaamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä kohdentamalla sitä elintarvikehuoneistoista elintarviketoimintaan ja liittäen lihantarkastus kiinteämmin osaksi muuta elintarvikevalvontaa. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden erillinen ensisaapumispaikkavalvonta esitetään nykyisessä muodossa lakkautettavaksi ja siirrettäväksi osaksi maakuntien tekemää muuta elintarvikevalvontaa.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuutta esitetään uudistettavaksi sekä elintarvikelain että terveydensuojelulain osalta. Voimassa olevan suoriteperusteisen maksun lisäksi perittäisiin suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvilta toimijoilta vuosittainen 150 € perusmaksu. Uudella perusmaksulla pyritään parantamaan maksujen kustannusvastaavuutta ja samalla monipuolistamaan valvontaa nykyistä valmentavampaan suuntaan.

Lakiin esitetään lisättäviksi toimijan luotettavuutta koskeva säännös. Samalla Harmaan talouden selvityksykästä annettua lakia muutettaisiin vastaavasti.

2 Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen kuvaus lain nykytilasta, tavoitteesta ja keskeisistä esityksistä on asianmukainen. Esitys on hyvin kirjoitettu, ja sen perusteella saa pääosin hyvän käsityksen laista aiheutuvista muutoksista.

Arviointineuvosto pitää esimerkillisenä, että esitysluonnoksessa on tuotu esiin elintarviketurvallisuuden nykyisin käytetyt resurssit, noin 700 henkilötyövuotta, sekä terveydensuojeluun käytetyt resurssit, reilut 300 henkilötyövuotta. Näytteenottoja koskevat numeeriset tiedot antavat myös hyvän käsityksen nykyisen valvontatyön mittaluokasta.

Esitysluonnoksesta käy ilmi, että elintarvikelainsäädäntö on pitkälti harmonisoitua EU-lainsäädäntöä ja kansalliseen päätöksentekoon jäävät mm. valvonnan järjestäminen, valvontamaksut ja hallinnolliset pakkokeinot.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi tuoda selkeämmin esiin kansallinen liikkumavara ja eri vaihtoehtoja, joita valvonta- ja sanktiojärjestelmän osalta olisi voitu harkita.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että lain kohderyhmiä käsitellään melko yksityiskohtaisesti, jolloin on selvää, mitä toimijoita ehdotukset koskevat. Esimerkiksi ilmoitusta elintarviketoiminnasta ei tarvitsisi tehdä, jos ei ole kyse ammattimaisesta toiminnasta kuten koulujen ja harrastekerhojen

myyjäisistä tai yksityishenkilön kotona valmistamien elintarvikkeiden myynnistä, joka on vähäistä ja ei-säännöllistä. Lisäksi elintarvike- ja terveydensuojelun piiriin kuuluvien toimijoiden lukumäärät on kuvattu yksityiskohtaisesti.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että lakia on esityksen kuvauksen perusteella valmisteltu huolellisesti. Lakia ovat pohjustaneet valtioneuvoston selonteot ja kysely elintarvikealan toimijoille vuonna 2014. Lisäksi on järjestetty useita kuulemistilaisuuksia, joissa on ratkottu ongelmalliseksi koettuja kysymyksiä ja saatu kehitysehdotuksia. Esitysluonnoksessa tuodaan asianmukaisesti esiin, millaisia muutoksia esitykseen on tehty lausuntokierroksen jälkeen.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole käsitelty erilaisia vaihtoehtoja lain toteuttamiseksi eli sääntelytaakan keventämiseksi ja elintarviketurvallisuuden ylläpitämiseksi. On mahdollista, että elintarviketoimijoille suunnatussa kyselyssä tai kuulemistilaisuuksissa on saatu selvitetty yrityksille erityistä sääntelytaakkaa aiheuttavat säädökset, joihin erityisesti halutaan muutosta. Esitysluonnoksen perusteella ei kuitenkaan pysty hahmottamaan kyselyn tai kuulemistilaisuuksien johtopäätöksiä, joihin esityksen toimenpiteet sääntelyn vähentämiseksi voisivat perustua. Myös omavalvonnan luopumisen perusteista annetaan melko vähän tietoa.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella onkin vaikea arvioida, millä perusteella esitetyt toimenpiteet on valittu sääntelyn keventämiseksi ja missä määrin ne keventävät sääntelyn kokonaistaakkaa.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että uudistuksen tavoitteena on keventää sääntelytaakkaa elintarviketurvallisuutta heikentämättä. Esitysluonnoksessa tuodaan esiin elintarviketurvallisuuden merkitys, ja myös elintarviketurvallisuusselonteossa tuodaan esille, että nykyinen valvonta on järkevää niin terveydellisesti kuin taloudellisestikin.¹ Arviointineuvoston näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa voisi kuitenkin pohtia vaihtoehtoja nykyisille valvontaresursseille. Lähtökohtaisesti kulluttajilla ei ole yleensä yhtä hyvää tietoa tuotteen elintarviketurvallisuudesta kuin elintarvikkeiden valmistajilla. Tämän vuoksi julkisen toimijan interventiota tuotteen laadun tarkastamisesta on pidetty tärkeänä, mutta siihen voi liittyä huomattavia kustannuksia ja se saattaa aiheuttaa vääristymiä. Kun elintarvikkeiden valvonnan ja laadun tarkastamisen kustannuksia verrataan yhteiskunnan saamaan hyötyyn, tulisi varmistaa, etteivät valvonnan kustannukset nouse hyötyjä korkeammaksi.²

Arviointineuvosto katsoo, että esimerkiksi elintarvikekaupan sisältämät riskit ovat eritasoisia, mikä puoltaisi resurssien suuntaamista riskipitoisten tuotteiden valvontaan.³ Tämän vuoksi on myönteistä,

¹ Valtioneuvoston selonteossa elintarviketurvallisuudesta 2013 – 2017 todetaan, että valtion ja kunnan elintarvikevalvonnan kustannukset ovat noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Selonteossa kuitenkin arvioidaan, että korkean elintarviketurvallisuuden ylläpito on selvästi halvempaa kuin ihmisten sairastumisesta ja suomalaisen elintarvikeketjun kilpailuedun menettämisestä aiheutuvien kustannusten maksaminen. Selonteossa todetaan, että kansalliset sairastavuuskustannuslaskelmat ovat puutteellisia, mutta ulkomaisten tutkimusten perusteella voidaan arvioida, että yksistään mikrobiologisten elintarvikeriskien aiheuttamat terveydenhuollon kustannukset ovat luokkaa 500-1000 miljoonaa euroa vuodessa. (VNS 5/2013 vp.)

² Esimerkiksi Isossa-Britanniassa arvioitiin hullun lehmän tautitilanteen jo rauhoittuessa 2002, että tilastollisesti yhden kuolintapauksen estäminen olisi maksanut 3 miljardia puntaa viiden vuoden kuluessa, jos yhtä järeitä valvontatoimia olisi jatkettu kuin tautiepidemian ollessa pahimmillaan. (Irz (2008): The cost-benefit analysis of food safety: is it useful? The European Journal of Social Science Research, Vol. 21, No.2, June 2008, 159-164). Toisaalta tautiepidemian puhkeaminen ei välttämättä aiheuta suhteettoman suuria kustannuksia. Esimerkiksi Suomessa oli keväällä 2009 rehusalmonellaepidemia, jossa rehun välityksellä levisi salmonella 4 %:iin Suomen kanaloista ja 2 %:iin sikaloista. Epidemian seurauksena rehutehtaalla uusittiin saastunut rehulinja ja maatiloilla puolestaan desinfiointiin mahdollisesti saastuneet rehuvarastot. Rehuvalvontaa kyettiin jatkamaan vasta vuonna 2010, mutta tuotantovaikutukset jäivät vähäisiksi paikallisen kysynnänkin tasolla (Arovuori ym. (2016): Kansainvälisen elintarvikekaupan ja elintarviketurvallisuuden vuorovaikutussuhteet. PTT työpapereita 181/2016.) On kuitenkin otettava huomioon, että Eviran (2018) tutkimuksessa arvioitiin, että sianrehujen salmonellavalvonta ja siihen liittyvät salmonellan leviämistä ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat kustannus-hyötyanalyysin perusteella kustannustehokkaita ja tuottavat yhteiskunnalle hyötyä (Evira (2018): Risk assessment and cost-benefit analysis of salmonella in feed and animal production. Evira Research Reports 3/2018).

³ Yhdysvaltalainen ajatuspaja on tuonut esimerkiksi esiin ajatuksen, että vuonna 2011 hyväksytyt elintarviketurvallisuutta uudistavan sääntelyn toimenpiteet eivät ole ainakaan kaikin osin onnistuneet. Valvonta ei ole osunut riskin kannalta olennaiseen toimintaan tai valvonta ei ole vähentänyt riskiä tehokkaasti. Joissakin tapauksissa sääntelyn kustannusten on arvioitu huomattavasti ylittäneen valvonnan

että esitysluonnoksessakin on tuotu esiin valvonnan riskiperusteisuus ja valvonnan keskittäminen toimijoiden vähemmistöön, joka ei hallitse lainsäädännön vaatimuksia tai toimii tietoisesti niiden vastaisesti.

Arviointineuvosto katsoo, että lain tavoitetta eli elintarviketurvallisuuden ja terveydensuojelun ylläpitämisen merkitystä voisi konkretisoida paremmin kuvaamalla niitä vaikutuksia, joita riskin realisointumiseen liittyy.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on noudatettu osittain säädösten vaikutusarviointiohjetta,⁴ esimerkiksi vaikutusarviointien lähteet jäävät pääosin epäselviksi.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Vaikutukset kotitalouksiin

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan lain muutoksella pyritään varmistamaan elintarvikkeiden turvallisuus, laatu ja tietojen oikeellisuus ja siten suojaamaan kuluttajaa. Laki auttaa ehkäisemään mm. ruokamyrkytystapauksia.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi tuoda esiin, että kuluttajat lähtökohtaisesti maksavat kasvavista valvontamaksuista aiheutuvat kustannukset, mikä voi aiheuttaa lievää nousupainetta ruuan hintaan.

2.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Esitysluonnoksen mukaan elintarvikelainsäädännöstä tulee yhtenäinen kokonaisuus, mikä helpottaa säännösten omaksumista ja ymmärtämistä. Sääntelytaakka vähentyy mm. omavalvontasuunnitelman ja ensisaapumisvalvonnan poistamisen myötä. Lisäksi tuodaan esille elintarvikelain-, terveydensuojelu- ja ympäristöhuollon kohteiden vuosittaiset kiinteät 150 euron valvontamaksut kaikille toimijoille, minkä seurauksena maksut kasvavat. Kustannusten nousu kuitenkin mahdollistaa paremmat asiantuntijapalvelut ja kilpailutilanteen tasapuolisuuden.

Arviointineuvosto katsoo, että yritysvaikutuksista saa hyvän käsityksen esitysluonnoksen perusteella. Vaikutuksia yrityksille on arvioitu niin laadullisesti kuin määrällisesti, ja etenkin vuosittaisten valvontamaksujen nykytilaa ja muutosta on kuvattu hyvin. Esitysluonnoksessa on myös perusteltu, miten tietyt lakimuutokset keventävät yritysten sääntelytaakkaa, mikä on myönteistä.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella on vaikea muodostaa käsitystä siitä, missä määrin esitetyt sääntelyn keventämistä koskevat esitykset vähentävät yritysten sääntelytaakkaa kokonaisuudessaan. Esitysluonnoksessa voisi kuvata laadullisesti ja määrällisesti vähintään suuntaa-antavasti sääntelytaakan vähentymistä kokonaistaakkaan verrattuna.⁵

Arviointineuvosto katsoo, että esitetty vuosittainen 150 euron valvontamaksu kaikille toimijoille on yksinkertainen ja toteuttaa sinänsä lain alkuperäistä tavoitetta sääntelyn yksinkertaistamisesta. Vähäriskisimmät ja terveysriskien hallintaan panostavat toimijat saattaisivat siten selvitä minimissään

hyödyt (Williams (2015): Regulations Implementing the Food Safety Modernization Act. Mercatus Working Paper. Mercatus Center, George Mason University. 2015).

⁴ Säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeet (oikeusministeriön julkaisu 2007:6). http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/200706saadosehdotustenvaikutustenarviointi_ohjeet/Files/Saadosehdotusten_vaikutusten_arviointi_Ohjeet.pdf.

⁵ Esimerkiksi Elintarviketurvaston arvion mukaan pelkästään omavalvonnan kirjaukset maksavat toimijoille noin 188 miljoonaa euroa vuodessa (VNS 5/2013 vp.)

150 euron perusmaksulla. On myös myönteistä, että esitysluonnoksessa tuodaan esiin, että valvontamaksu ei koske esimerkiksi hyväntekeväisyysjärjestöjä ja -yhteisöjä tai tiettyjä kyläkauppoja.

Arviointineuvoston näkemyksen mukaan vuosittaisen valvontamaksun suhdetta ja merkittävyyttä muihin tarkastus-, ilmoitus-, käsittelymaksuihin ja velvoitteisiin tulisi tarkentaa, vaikka nykyiset ilmoitus- ja käsittelymaksut onkin mainittu. Maksuihin liittyy ymmärrettävästi epävarmuutta maakuntien perimien taksojen osalta. Esityksen perusteella jää epäselväksi, kuinka merkittäviä valvontamaksut ovat suhteessa kaikkiin muihin velvoitteisiin.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa tulisi käsitellä sitä, millä tavoin valvonnan perusmaksusta johtuva maksurasitus kohdistuisi eri kokoluokan yrityksiin ja etenkin pieniin yrityksiin. Esitysluonnoksen perusteella valvontamaksujen kokonaismäärä noin kolminkertaisuksi. Vaikka perusmaksu ei ole kovin suuri, esitysluonnoksessa tulisi silti käsitellä sen kohdentumista erikokoisille yrityksille, esimerkiksi alle 10 työntekijän, 10-50 työntekijän yrityksille jne.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi tuoda esille yritysten kannustimet pitää omaaloitteisesti huolta elintarviketurvallisuudesta, koska äkilliset tautiepidemiat voivat romahduttaa tuotteen kysynnän ainakin lyhyellä aikavälillä. Pienille toimijoille epäonnistuminen elintarviketurvallisudessa saattaa olla kohtalokas isku.

2.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esitysluonnoksen mukaan kuntien ja tulevaisuudessa maakuntien saamat vuosimaksut kasvavat terveydensuojelulain ja elintarvikelain myötä. Kunnille ja maakunnille vuosimaksu tuo ennakoitavuutta ja terveyshaittojen ennaltaehkäisy paranee, mikä puolestaan voi merkitä säästöjä esimerkiksi home- ja kosteusvaurioiden sekä ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden torjunnassa. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyvät puolestaan kunnilta maakunnille, jolloin kunnilta perittävät maksut kasvavat.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on tuotu esiin euromääräiset arviot kuntien ja tulevaisuudessa maakuntien valvontamaksujen maksukertymästä.⁶ Muutosten euromääräinen kokonaisvaikutus kunnille, ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirto mukaan lukien, jää kuitenkin epäselväksi. Kokonaisvaikutusta tulisi arvioida ainakin suuntaa-antavasti.

2.3 Viranomaisvaikutukset

Esitysluonnoksen perusteella hallinnon sisäinen taakka vähenee lain selkeytymisen vuoksi, mikä vähentää tulkintaongelmia ja ristiriitoja EU-lainsäädännön kanssa. Maakunnille ja Ruokavirastolle asetettuja uusia tehtäviä kuvataan melko yksityiskohtaisesti. Esityksen perusteella maakunnat eivät välttämättä ota hoitaakseen kaikkia tarkastus- ja valvontatehtäviä, vaan järjestämisvastuuta voidaan siirtää kunnille.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että viranomaisvaikutuksissa on kuvattu uudesta laista aiheutuvia hyötyjä viranomaisille. Esityksessä ei suoraan oteta kantaa viranomaisvalvonnan tulevaan vahvuuteen (700 + 300 htv), mutta esityksen kokonaisuuden perusteella jää vaikutelma, että suuria muutoksia ei olisi tulossa. Arviointia ymmärrettävästi vaikeuttaa se, että Ruokavirasto ei ole vielä toiminnassa, mutta karkea arvio valvontavahvuudesta tulisi esittää.⁷

⁶ Lausunnossa oletetaan, että maakuntauudistus toteutuu.

⁷ Hallituksen esitys Ruokaviraston (HE 8/2018) perustamisesta ei myöskään anna yksiselitteistä vastausta siihen, mihin suuntaan valvonnan kokonaisvahvuus muuttuu nykytilaan verrattuna. Henkilöstöä vähenee hallinnon ja johdon vähentymisen ja eläköitymisen myötä, mutta vähennyksen jakautuminen käytännössä jää epäselväksi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi käsitellä tarkemmin, millä tavoin suuremman riskin omaavat mutta kooltaan erikokoiset toimijat kyetään poimimaan tarkempaan valvontaan. Lisäksi jää epäselväksi, missä määrin kunnat mahdollisesti ottavat hoitaakseen tarkastus- ja valvonta-tehtäviä. On ymmärrettävää, että tähän liittyy paljon epävarmuutta maakuntien perustamisvaiheessa, mutta esitysluonnoksessa voisi ainakin tuoda esiin, kuinka suuri osa kunnista olisi periaatteessa kykeneviä hoitamaan näitä tehtäviä. Alan toimijoille viranomaisen fyysisellä sijainnilla ja läheisyydellä saattaa olla merkitystä.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi tuoda esiin vuosittaisen valvontamaksun perimisestä aiheutuvia kustannuksia.

2.4 Ympäristövaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan lailla on positiivinen vaikutus ympäristöön ja sillä ennaltaehkäistään haittoja.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi tuoda konkreettisesti esiin, millaisia ympäristöhaittoja ja -vahinkoja lailla voidaan torjua.

2.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan lain selkeyttämisellä parannettaisiin elintarvikealan toimintaedellytyksiä koko elintarvikeketjun osalta ja varmistetaan elintarvikkeiden terveydellinen ja taloudellinen turvallisuus.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi käsitellä lyhyesti väestölle konkreettisesti aiheutuvia terveyshyötyjä turvallisista elintarvikkeista.⁸

3 Muut asiat

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu elintarvikelakia koskevasta hallituksen esityksestä, jonka maa- ja metsätalousministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 11.10.2018. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Esitysluonnosta tulisi korjata kohdassa 2. esitetyllä tavalla.

⁸ Esimerkiksi valtioneuvoston selonteossa Ruoka2030 (VNS 3/2017) todetaan seuraavasti: "Elintarviketurvallisuus vaikuttaa suoraan ihmisten terveyteen. Elintarviketurvallisuusvaarat voivat aiheuttaa muun muassa välittömiä ruokamyrkytyksiä ja allergisia reaktioita, kroonisia jälkitauteja, kuten reumaattisia niveltulehduksia, tai jopa pitkäaikaissairauksia, kuten syöpiä. Näillä sairastumisilla on kansanterveydellinen ja kansantaloudellinen merkitys, koska ne aiheuttavat kuolemia, lisääntyneitä terveydenhoitokuluja, sairaalapäiviä ja poissaoloja työstä."

Helsingissä 29. lokakuuta 2018

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Meri Virolainen

Arviointineuvos, arviointineuvoston sihteeri